

Grundlæggende undervisningsmateriale

- til inspiration

Anbragte børns udvikling

45315

Udviklet af:
Irene Rasmussen
Klosterbanken 54
4200 Slagelse
Tlf. 58548048 - 20692027

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB/TAK

Uddannelsen ”Anbragte børns udvikling” hører til i den fælles kompetencebeskrivelse 2629 Pædagogisk arbejde med børn og unge. FKB’en kan findes på www.efteruddannelse.dk

Uddannelsesmålet er relateret til den tilhørende arbejdsmarkedspolitiske kompetence (tak) ”Medvirke til børns og unges udvikling”.

Mange børn, der anbringes i plejefamilier, har været udsat for så mange svigt i deres tidlige barndom, at de kan betegnes som omsorgssvigtede børn. Arbejdet med disse børn kræver indsigt i det normale barns udvikling samt kendskab til signaler på omsorgssvigt. Plejeforældrene skal kunne se og forstå børnenes overlevelsesstrategier. Ligeledes skal plejeforældrene forstå nødvendigheden af at tilrette et udviklingsorienteret miljø.

Plejeforældrene skal forstå, at det er vigtigt, at barnet medvirker aktivt i sin egen udvikling samt, at barnets netværk kan være en ressource i forhold til at støtte kontinuiteten i barnets liv.

Arbejdsfunktioner

Arbejdet i plejefamilien kan være krævende, plejefamilien skal fungere som en almindelig familie med de aktiviteter, et familieliv indeholder. Samtidig skal familien kunne tilrettelægge et udviklingsorienteret miljø, der tager hensyn til det aktuelle barns særlige vanskeligheder. Plejeforældrene skal tilbyde barnet omsorg og følelsesmæssig involvering. Samtidig skal plejeforældrene kunne rumme, at barnet kun i ringe grad er i stand til at ”give noget tilbage”. Plejeforældrene skal på samme tid være omsorgspersoner og agere professionelt i forhold til barnet og de personer, der er omkring barnet.

Deltagerforudsætninger

Deltagerne vil have meget forskellige forudsætninger, der vil være plejefamilierne med begrænset erfaring og deltagere med adskillige års erfaring i arbejdet som plejefamilie. De fleste deltagere vil være uden en pædagogfaglig uddannelse. De vil ikke være trænet i at arbejde med omsorgssvigtede børn. Samtlige deltagere vil være følelsesmæssigt optaget af deres plejebarn og plejefamiliens behov.

Struktur

Det vil være hensigtsmæssigt, at deltagerne har deltaget i uddannelsen ”Arbejdet

som familieplejer”. Ligeledes vil det være hensigtsmæssigt at deltagerne efterfølgende deltager i uddannelser målrettet plejefamilier; ”Plejefamiliens samarbejde med barnets forældre” og ”Tværfagligt samarbejde om plejebarnet”.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Temaer

I tilrettelæggelsen skal der tages højde for, at deltagernes erfaringsgrundlag er vidt forskellig. Det er derfor vigtigt, at der i den konkrete undervisningssituation lægges vægt på, at deltagerne får mulighed for at bearbejde egne erfaringer, og at undervisningen foregår i dialog med deltagerne.

Undervisningen bør i udstrakt grad være praksisorienteret. Dette betyder, at de teoretiske oplæg eksemplificeres, gerne med deltagernes praktiske eksempler. Det er vigtigt, at deltagerne arbejder med egne holdninger og forestillinger, da praksis erfaringsmæssigt tager udgangspunkt i disse.

Kurset skal være procesorienteret. Det er derfor en god ide, det er den samme underviser på begge kursusdage.

I tilrettelæggelsen skal underviseren lægge vægt på en vekselvirkning mellem psykologisk – pædagogisk indsigt og praktiske eksempler på omsorgssvigt.

Uddannelsen indeholder følgende temaer:

Tema 1. Introduktion til uddannelsen.

Tema 2. Børns emotionelle udvikling.

Tema 3. Forskellige former for omsorgssvigt.

Tema 4. Børns reaktioner på omsorgssvigt, herunder børns overlevelsesstrategier.

Tema 5. Plejeforældrenes støtte til barnets udvikling – planlægning af det pædagogiske arbejde ud fra en problemløsende indsats.

Tema 6. At observere og videregive sine observationer.

Tema 7. At omsætte observation til pædagogisk arbejde.

Afslutning – Evaluering.

Tema 1. Introduktion til uddannelsen.

Der bør lægges vægt på at få skabt en åben og tillidsfuld atmosfære. Deltagerne præsenteres for hinanden og fortæller om egne erfaringer og viden i forhold til at arbejde med anbragte børn samt deres forventninger til kurset. Deltagernes forventning skrives ned til brug for evalueringen.

Målet med uddannelsen konkretiseres og deltagerne opfordres til at tage medansvar og være aktivt deltagende i undervisningen.

Tema 2. Børns emotionelle udvikling,

Der gives et teoretisk oplæg om det normale barns udvikling, hvor der lægges vægt på den emotionelle del, herunder barnets evne til at indgå i samspil med sin omsorgsperson samt barnets relationsdannelse.

Som litteratur kan anvendes:

Bowlby: En sikker base.

Tema 3. Forskellige former for omsorgssvigt.

Begrebet omsorgssvigt drøftes i plenum. Hvad forstår den enkelte deltager ved omsorgssvigt? Hvornår er der tale om omsorgssvigt? Hvad skal man se hos et barn for at vurdere, at barnet er omsorgssvigtet?

Drøftelsen afsluttes med et oplæg om Kari Killen's definition på omsorgssvigt.

Tema 4. Børns reaktioner på omsorgssvigt – herunder børns overlevelsesstrategier.

Der gives et oplæg om børns reaktioner på omsorgssvigt, indeholdende en beskrivelse af børns overlevelsesstrategier.

Deltagerne udveksler erfaringer med omsorgssvigtede børn og unge, herunder de forskellige overlevelsesstrategier, disse børn har vist. Deltagerne beskriver, hvordan de så barnets adfærd som overlevelsesstrategier frem for kompetencer.

Denne erfaringsudveksling kan foregå i mindre grupper.

Tema 5. Plejeforældrenes støtte til barnets udvikling – planlægning af det pædagogiske arbejde ud fra en problemløsende indsats.

Med udgangspunkt i deltagerens erfaring, drøftes hvordan det daglige arbejde i plejefamilien kan tilrettelægges, så barnet støttes i en positiv udvikling. Underviseren giver under dette emne forslag til pædagogiske strategier i forhold til kon-

krete handle- og reaktionsmønstre hos børnene.

Under dette emne indgår, hvorledes plejefamilien kan inddrage ressourcer i barnets netværk med henblik på at støtte kontinuiteten i barnets liv, samt i hvilket omfang barnet selv kan medvirke aktivt til sin egen udvikling.

Til ovenstående temaer er afsat 1 undervisningsdag.

Litteratur til denne del kan være:

Niels Peter Rygård. Tidlig frustration.

Filmen – ”Mors lille dreng” vises.

Tema 6. At observere og videregive sine observationer.

Ofte fortæller en beskrivelse af et barn mere om den, der beskriver barnet end om selve barnet. Deltagerne introduceres i at observere og i at videregive observationer rensset for egne følelser, behov eller konklusioner. Deltagerne undervises i at udarbejde en helhedsorienteret observation af et barn. Deltagerne trænes i at beskrive væsentlige forhold omkring et barn, forhold der har betydning for tilrettelæggelsen af et udviklingsorienteret miljø i plejefamilien.

Deltagerne får evt. en øvelse i skriftligt at beskrive en aktuel situation, der fremlægges på kurset.

Der varmes op med en øvelse i videregivelse af oplysninger.

Se bilag 1.

Tema 7. At omsætte observation til pædagogisk arbejde.

Med udgangspunkt i deltageres observationer drøftes, hvorledes disse observationer kan indgå i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde med plejebørnene, således at der sker en positiv udvikling ud fra en bevidst, planlagt påvirkning.

Afslutningsvis drøftes, hvorledes deltagerne kan arbejde udviklingsorienteret med det anbragte barn og hvordan deltagerne kan få faglig og personlig sparring.

Afslutning – Evaluering.

Uddannelsen afsluttes med en evaluering, hvor deltagerne giver en tilbagemelding på uddannelsens indhold samt en tilbagemelding på om deres forventninger til uddannelsen er indfriet. (nedskrevet d. 1.dag.)

3. Opgaver og undervisningsmaterialer

Bilag 1.

Opvarmningsøvelse til ”Videregivelse af observationer”.

En øvelse som kan anskueliggøre tolknings og analyseprocesser, samt understrege vigtigheden af skriftlighed i arbejdet.

4 – 5 deltagere sendes ud af lokalet.

Underviseren læser en udvalgt historie op. Historiens indhold er for så vidt ligegyldig og behøver ikke at være relateret til indholdet på uddannelsen.

En af de tilbageblevne deltagere i lokalet får til opgave at genfortælle den oplæste historie med så mange detaljer som muligt. Dette gøres for én af de personer, der har været uden for lokalet, da historien blev læst op. Efterfølgende gentages proceduren, således at alle de udsendte får fortalt historien af forgængerens.

Afslutningsvis læses historien op på ny.

Typisk vil der ske det, at små detaljer i historien, vigtige steder, navne osv bliver forvandlet til ukendelighed.

4. Litteraturliste mv.

Bowlby:	En sikker base.
Killén; Kari:	Omsorgssvigt – alles ansvar.
Rygård, Niels Peter:	Tidlig frustration.
Juul, Jesper:	Det kompetente barn.
Killén, Kari:	Omsorgssvigt – alles ansvar.
Stern, Daniel:	Barnets interpersonelle univers.
Pallisgaard, Kirsten	
Larsen, Ove Staal:	Se mig – om observation og udredning.
Strandgaard, Charlotte:	Vedrørende Heidi.

Film:

TV 2/Danmark 1998: ”Er du mors lille dreng?”